



LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS DĖL NEGALIOS UAB TOLIMOJO KELEIVINIO TRANSPORTO KOMPANIJAI TEIKIANT KELEIVIŲ PERVEŽIMO PASLAUGAS TYRIMO

2017-11-17 Nr. (17)SN-163)SP-89

Vilnius

2017 m. rugpjūčio 16 d. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau ir – Tarnyba) gautas skundas dėl galimos diskriminacijos dėl negalios teikiant keleivių pervežimo paslaugas (toliau – Skundas). Skunde nurodoma, jog UAB Tolimojo keleivinio transporto kompanijos (toliau – Bendrovė) autobusų vairuotojai galimai diskriminavo asmenį su negalia. Skunde nurodoma, jog negalią turintis K. A. T. (toliau – Keleivis, Pareiškėjas) 2017 m. rugpjūčio 4 d. 19:55 val. ketino vykti Bendrovės autobusu iš Varšuvos centrinės autobusų stoties į Vilnių. Lietuviškai kalbantis Bendrovės autobuso vairuotojas atsisakė parduoti Keleiviui bilietą ir jį vežti, motyvuodamas tuo, jog Keleivis galimai yra neblaivus. Skunde nurodoma, jog vairuotojas nereagavo į Keleivio pateiktą neįgaliojo pažymėjimą. Kitą dieną (2017 m. rugpjūčio 5 d.) Varšuvos centrinės autobusų stoties kasose Keleivis įsigijo bilietą į Bendrovės autobusą, 19:55 val. turėjęs vykti į Vilnių. Lietuviškai kalbantis Bendrovės autobuso vairuotojas liepė Keleiviui turėtą maišelį atiduoti į bagažo skyrių, nors kitiems keleiviams, turintiems didesnių gabaritų bagažą, buvo leista jį laikyti autobuso salone.

Pabrėžiama, jog dėl negalios Keleivio kalba yra nerišli. Tai pastebėjęs Bendrovės autobuso vairuotojas tyčiojosi iš Keleivio, pašaipiai mėgdžiodamas jo kalbą.

Lygių galimybių kontrolierius

n u s t a t ė:

2017 m. rugsėjo 4 d. Bendrovės raštu Nr. 06-171 (toliau ir – Raštas) informuojama, jog 2017 m. rugpjūčio 4 d. Keleiviui nebuvo parduotas kelionės bilietas, kadangi autobuse nebuvo laisvų vietų. Kartu su Raštu pateikiamuose keleivių sąrašuose pateikiami duomenys, jog penki bilietus įsigiję keleiviai (tiek, kiek buvo neužimtų vietų išvykstant iš Varšuvos centrinės autobusų stoties) į autobusą turėjo įlipti kitoje maršruto stotelėje (Metro „Mlociny“). Bendrovės generalinis direktorius nurodo, jog Bendrovės autobuso vairuotojai bendravo su keleiviais tik tiek, kiek tai buvo susiję su jų pareigų vykdymu tikrinant bilietus. Jokių konfliktinių situacijų su keleiviais nebuvo kilę. Rašte nurodoma, jog Bendrovėje galioja griežtos, bet kokią diskriminaciją draudžiančios taisyklės, o jas pažeidusiems Bendrovės darbuotojams būtų taikoma drausminė atsakomybė. Rašte taip pat teigiama, jog autobuse nebuvo vykdomas vaizdo įrašymas, dėl to papildomų įrodymų dėl galimo incidento su Keleiviu pateikti nėra galimybės.

Lygių galimybių kontrolierius

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė Keleiviui su negalia sudarė vienodas sąlygas gauti keleivių pervežimo paslaugas, t. y., ar Bendrovė teikdama paslaugas nepažeidė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto reikalavimų.

Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija pačia bendriausia šio žodžio prasme reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Pamatinius Lietuvos valstybės ir visuomenės gyvenimo aspektus reglamentuojančio įstatymo – Lietuvos Respublikos Konstitucijos – 29 straipsnyje nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Asmenų lygybės principas yra konstitucinės žmogaus prigimtinės teisės būti traktuojamam vienodai garantija. Šis principas įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio

pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suvokiama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 17/97).

Pagal Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punktą, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo: visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje tiesioginė diskriminacija yra apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Vadovaujantis šia įstatymo nuostata, nagrinėjamu atveju, tiriant diskriminacijos fakto buvimą arba nebuvimą, buvo lyginamos baseino paslaugų teikimo asmenims su judėjimo negalia bei asmenims, neturintiems negalios, sąlygos ir vertinama, ar teikiant paslaugas šiems asmenims sudarytos vienodos galimybės.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnį, nagrinėjant fizinių ir juridinių asmenų skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Atliekant tyrimą nustatyta, jog 2017 m. rugpjūčio 4 d. Keleiviui Bendrovės darbuotojai nepardavė kelionės bilieto į autobusą, vykstantį iš Varšuvos centrinės autobusų stoties į Vilnių, kadangi autobuse nebuvo laisvų vietų. Keleivių sąrašuose pateikiami duomenys, jog penki bilietus įsigiję keleiviai (tiek, kiek buvo neužimtų vietų išvykstant iš Varšuvos centrinės autobusų stoties) į autobusą turėjo įlipti kitoje maršruto stotelėje (Metro „Mlociny“). Bendrovės teigimu, Bendrovės autobuso vairuotojai bendravo su keleiviais tik tiek, kiek tai buvo susiję su jų pareigų vykdymu tikrinant bilietus. Jokių konfliktinių situacijų su keleiviais nebuvo kilę. Autobuse nebuvo vykdomas vaizdo įrašymas, dėl to nėra

galimybės patikrinti duomenų dėl tarp Keleivio ir Bendrovės darbuotojų galimai kilusio incidento pagrįstumo.

Įvertinus tyrimo metu surinktus duomenis bei įrodymus, konstatuotina, jog nėra objektyvių duomenų, leidžiančių pagrįstai teigti, jog Bendrovė organizuodama ir vykdydama keleivių pervežimo paslaugas pažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 punkto reikalavimus.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 29 straipsnio 3 dalies 2 punktu,

Lygių galimybių kontrolierius

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti skundo Nr. (17)SN-163 tyrimą, trūkstant objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Bendrovės administraciją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierius,
laikinais pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių

Raimondas Šukys